

**Digitális Szabadság Bizottság „Véleménynyilvánítás szabadsága érvényesülésének
tapasztalatai az online térben” ülés**

**Jegyzőkönyv
2020.09.14. 14:30 óra**

Résztvevők:

- **Igazságügyi Minisztérium, IM:**
 - Dr. Varga Judit, igazságügyi miniszter
 - Dr. Salgó László Péter, a Bizottság vezetője, jogszabály-előkészítés összehangolásáért és közjogi jogalkotásért felelős helyettes államtitkár
- **Innovációs és Technológiai Minisztérium, ITM:**
 - Dr. Bartóki-Gönczi Balázs, szakértő
- **Országos Bírósági Hivatal, OBH:**
 - Dr. Benkő Imola, főosztályvezető
- **Nemzeti Közszerológálati Egyetem, NKE:**
 - Dr. Koltay András, rektor
- **Pénzügyminisztérium, PM:**
 - Dr. Jármái Péter Zoltán, jogi és koordinációs ügyekért felelős helyettes államtitkár
- **Miniszterelnöki Kabinetiroda, MK:**
 - Szabó Balázs, osztályvezető
 - Mód Miklós János, vezető-kormányfőtanácsos
- **Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, NMHH:**
 - Dr. Nyakas Levente, a Médiatudományi Intézet vezetője
- **Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, AJBH:**
 - Dr. Szabó Gergely, közjogi szakértő
- **Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság, NAIH:**
 - Dr. Péterfalvi Attila, elnök
- **Gazdasági Versenyhivatal, GVH:**
 - Rigó Csaba Balázs, elnök
- **Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanács, NHIT:**
 - Vágújhelyi Ferenc, elnök
- **Nemzeti Választási Iroda, NVI:**
 - Dr. Gáva Krisztián, általános elnökhelyettes
 - Szegedi Krisztián

A Bizottság ülése:

1. Varga Judit igazságügyi miniszter nyitóbeszédében köszöntötte a megjelenteket és megköszönte a Bizottság tagjaitól beérkezett munkaanyagokat, amelyek a véleménynyilvánítás szabadságának az online térben való érvényesülésével összefüggő jogalkalmazói tapasztalatokat tartalmazták. Az igazságügyi miniszter hangsúlyozta, hogy a Bizottság működésének célja nem a közösségi média cenzúrázása, hanem olyan feltételek megteremtése, ami által a véleménynyilvánítás szabadságát jogállami elvek alapján az online térben biztosítani lehet – és így elejét lehet venni a közösségi média egyoldalú, és sokszor megmagyarázhatatlan cenzúrájának.

2. Dr. Salgó László Péter, a Bizottság vezetője:

Az igazságügyi miniszter nyitóbeszédét követően a bizottság vezetője köszöntötte és egyben felkérte a megjelenteket, hogy tájékoztassák a Bizottságot abbéli tapasztalataikról, hogy hogyan érvényesül az online térben a véleménynyilvánítás szabadsága.

Rigó Csaba Balázs hangsúlyozta, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozásával összefüggő ellenőrzés nem tartozik a GVH feladat- és hatáskörébe. Az elnök elmondta, hogy a fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat egyik lehetséges formája ugyanakkor az online értékelések elnyomása, amivel a kereskedők megakadályozzák, hogy a fogyasztók és értékelő oldalak rájuk vonatkozó negatív értékelései közzétételre kerüljenek. Az elnök felhívta a figyelmet a GVH által készített digitális összehasonlító eszközökről készített piacelemzési tanulmányra, amelyben az online platformok számára iránymutatást nyújtanak a felhasználói értékelések, moderálási szabályzatok kialakítására vonatkozóan.

A GVH ősszel átfogó piacelemzést indít az online platformok piacát illetően, amelyben megvizsgálja az adatokkal való fizetés fogyasztói megítélését, másrészt feltérképezi az online hír- és tartalomfogyasztási szokásokat. Az online moderálási szabályokkal kapcsolatban rendelkezésünkre állnak többek között egy nemzetközi szervezet (*International Consumer Protection and Enforcement Network*) iránymutatásai. Emellett az elnök felhívta a figyelmet a francia álláspontra, amely szerint a közösségi média működését ex ante jelleggel az adott tagállamban és nem a közösségi média üzemeltetőjének székhelye szerinti országban szükséges szabályozni. Az elnök megemlítette, hogy a GVH a Facebookkal szemben 2019-ben 1,2 milliárd forint összegű bírságot szabott ki, mivel a Facebook a nyitóoldalán található állítással, miszerint a szolgáltatása ingyenes, megtévesztette a fogyasztókat. Emellett a német versenyhatóság 2019-ben gazdasági erőfölénnyel való visszaélés miatt marasztalta el a Facebookot, és ezzel Európában elsőként állapított meg egy tagállami versenyhatóság erőfölényes jogsértést (visszaélésszerű) adatkezelési gyakorlat miatt. Az elnök álláspontja szerint a transznacionális cégekkel szemben a tagállamoknak, így akár a V4 országoknak együttesen is indokolt lehet fellépni.

Dr. Koltay András ismertette a jogsértő tartalmak eltávolításának jogszabályi kötelezettségére vonatkozó szabályokat Németországban, illetve Franciaországban. A szabályozásról elmondható, hogy jogellenes tartalomnak a nemzeti büntető törvénykönyvekbe ütköző bizonyos tartalmak minősülhetnek. Más nyugat-európai országban is szembesültek e problémával, és olyan nemzeti szintű szabályozás kialakítását kezdeményezték, ahol a közösségi médiaszolgáltatóval szemben a jogellenes tartalom eltávolításával kapcsolatos eljárási szabályok betartását akár ki is lehet kényszeríteni.

A rektor hangsúlyozta, hogy a közösségi médiaszolgáltatást problémás lehet közszolgáltatássá minősíteni, hiszen a felhasználó és a közösségi médiaszolgáltató között egy szerződéses, polgári jogi jogviszony áll fenn. Ezért ha a közösségi médiaszolgáltató önkényesen távolít el egy, a felhasználó által közzétett tartalmat, akkor nyitva kell hagyni annak lehetőségét, hogy az magánjogi eszközökkel támadható lehessen.

Dr. Nyakas Levente elmondta, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának online térben való érvényesülésével összefüggésben az NMHH-nak hatásköre nincs, így jogalkalmazói tapasztalatokkal sem rendelkeznek. Ugyanakkor felhívta a figyelmet arra, hogy közvetve egyre

több információ áll rendelkezésre arról, hogy a közösségi média platformok miként kezelik a felhasználói panaszokat, bejelentéseket. Az egyik információforrás egyrészt az NMHH által működtetett Internet Hotline (IH) jogsegélyszolgálat, ahol állampolgári bejelentéseket fogadnak az interneten található jogsértő tartalmakról. Az oldal funkciója, hogy elősegítse a jogérvényesítést, az IH azonban csak közvetítőként jár el. Másrészt az Európai Unió Bizottsága 2018-ban elfogadott egy dezinformációs, önszabályozó gyakorlati kódexet, amely végrehajtását az ERGA¹ segítségével az Európai Bizottság ellenőrzi. A 2019-es ellenőrzés feltárta, hogy az online platformok működése nem volt transzparens, illetve nem szolgáltattak megfelelő minőségű és mennyiségű adatot a kódexben vállalt kötelezettségeik teljesítésének ellenőrzéséhez. A 2020-as vizsgálat egyik fontos szempontja többek között, hogy a platformok miként kezelik a fogyasztói panaszokat vagy bejelentéseket. A vizsgálat eredményeként az ERGA várhatóan különböző ajánlásokat fogalmaz meg az online platformok számára.

Dr. Bartóki-Gönczi Balázs elmondta, hogy a német, francia, brit szabályozás meghatározza, hogy mely tartalom minősül jogsértőnek, amelyet a közösségi médiaszolgáltatóknak meghatározott időn belül el kell távolítani. A német szabályozás a transzparencia jegyében éves jelentéstételi kötelezettséget ír elő a közösségi médiaszolgáltatóknak. Ha a közzétett tartalom Általános Szerződési Feltételt és nem jogszabályt sért, a német polgári törvénykönyv alapján fel lehet lépni polgári bíróság előtt. Az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv felülvizsgálata kapcsán pedig elmondható, hogy a nyilvános konzultáció véget ért, azonban még hosszabb időt vesz igénybe, amire az uniós jogalkotás majd lezárul.

Dr. Benkő Imola tájékoztatta a Bizottságot, hogy konkrét ítélet a közösségi médiaszolgáltatók által alkalmazott, a véleménynyilvánítás szabadságát érintő korlátozó intézkedések tárgyában nem született, viszont polgári és közigazgatási eljárásjogi döntések rendelkezésre állnak a közösségi médiatartalom szolgáltatással összefüggésben. A véleménynyilvánítás szabadsága keretében közzétett tartalmak kapcsán mások személyiségi jogainak sérelme merül fel leggyakrabban, mely esetben a bíróságok összemérik a véleménynyilvánításhoz való jog és a személyiségi jog sérelmét, és amennyiben a véleménynyilvánítás szabadsága korlátozható, akkor a bíróság szankció kiszabásáról dönt. A Debreceni Ítélőtábla döntésében úgy rendelkezett, hogy a magyar bíróság joghatósággal rendelkezik a személyiségi jog megsértésére alapított kártérítési kereset elbírálására, ha a sérelmet szenvedett érdekeinek központja Magyarországon van és a sérelmezett, külföldről sugárzott televíziós műsor Magyarországon is fogható, illetve, ha a műsor külföldi domain névvel rendelkező internetoldalakon érhető el. A Kúria döntésében kimondta, hogy a Facebook profil fenntartója is felelősséggel tartozik a profiloldalán megjelenő jogsértő tartalmú közlésekért. A Fővárosi Ítélőtábla döntése szerint, hogy ha a Youtube csatornán közzétenni kívánt tartalmakról a regisztrált felhasználó hozzájárulása alapján szerkesztőség dönt, a közzétett tartalomért az internetes oldal működtetője felelősséggel tartozik. A Szegedi Ítélőtábla pedig úgy határozott, hogy az internetes oldal fenntartója azáltal, hogy mások számára teret biztosít véleményük kifejtésére, tényállításuk közlésére, lehetőséget teremt azok mások általi megismerésére, a hozzászólást bejegyző, a kommentet elhelyező személy mellett maga is részese lesz a

¹ *European Regulators Group for Audiovisual Media Services*, a Bizottság tanácsadó szerve az Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv implementációjával kapcsolatosan.

véleményközlésnek vagy tényállításnak. Kimondta továbbá a bíróság azt is, hogy a személyiségsértő közlés honlapon való megjelenése önmagában megalapozza a honlap üzemeltetőjével szemben a személyiségi jogsértés objektív következményeinek érvényesítését (a komment utólagos moderálása a fenntartó felróhatósága körében mérlegelhető). A Kúria az Alkotmánybíróság gyakorlatával egyezően pedig kimondta, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága az öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső megnyilvánulásokkal szemben nem nyújt védelmet. Amennyiben a választási eljárás során az értékítélet a közügyek vitatásán belül marad, tartalmára nézve nem végezhető el bizonyíthatósági teszt. A választási eljárásban megjelenő, a közügyek vitatásának körén belül maradó vélemények minősítése kapcsán a Kúriának nincsenek a Választási eljárásról szóló törvényből származó eszközei. A választási eljárás során a kampány keretében tett közlések jogellenessége megítélésénél nem lehet ugyanazt a mércét alkalmazni, mint amelyet a polgári vagy a büntetőjog támaszt a becsületsértés megállapíthatósága kapcsán.

Dr. Péterfalvi Attila megismételte, hogy a magyar Polgári Törvénykönyv felülvizsgálata nem történt meg a GDPR alkalmazása óta. Az elnök megemlítette a NAIH Forbes magazinnal szemben hozott marasztaló döntését, amelyben kimondta, hogy a magazinnak az 50 leggazdagabb magyar listázásához megfelelő adatkezelési jogalappal kell rendelkeznie. A nemzeti hatóságokat sokszor keresik meg azzal, hogy az illetőket a profil vagy a komment törléséről nem is tájékoztatják. Ezzel kapcsolatban felhívta a figyelmet arra, hogy azok a tagállamok, amelyek saját joghatóságukat kívánják kiterjeszteni a közösségi médiára és a nemzeti jogszabályok hatálya alá kívánják vonni ezeket a tech cégeket, azzal szembesülnek, hogy ha a törlésnél a tájékoztatás hiányára hivatkoznak, akkor adatvédelmi kérdéseket feszegetnek. A GDPR ezen kérdéseknél pedig többek között a Facebook esetében is fő felügyeleti hatóságként az ír adatvédelmi hatóságot jelöli ki.

Dr. Szabó Gergely szintén arról számolt be, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának online térben való érvényesülésével összefüggésben széles körű jogalkalmazói tapasztalatokkal nem rendelkeznek, tekintettel az alapvető jogok biztosáról szóló törvényre, amely hatósági visszaélést feltételez az eljáráshoz.² Amennyiben a hivatalhoz panaszok érkeznek, ilyenkor a panaszost tájékoztatják, hogy a már korábban említett Internet Hotline oldalon van lehetőség bejelentést tenni, illetve a Digitális Szabadság Bizottság elérhetőségére, tevékenységére is fel szokták hívni a figyelmét.

Dr. Gáva Krisztián elmondta, hogy az NVI ugyan nem tagja a Bizottságnak, de annak honlapján látva a legutóbbi ülés jegyzőkönyvét szembesültek azzal, hogy a Bizottság olyan fontos témákat vizsgál, amely az ő hatáskörüket is érinti, ezért kérték a Bizottság ülésén a részvételi lehetőséget. Az általános elnökhelyettes hangsúlyozta, hogy a kampányidőszakban kifejezett védelmet élvez a véleménynyilvánítás szabadsága az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján. A választási eljárás során

² 2011. évi CXI. törvény 18.§ (1) bekezdés szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint valamilyen hatóság tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási pert – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

kevés olyan a közösségi médiaplatformok jogsértésével összefüggő ügy van, amely eljutna a választási szervek látókörébe, még kevesebb, amely bíróságokhoz. A látencia ellenére a közösségi médiaplatformokkal összefüggésben is számos problémát azonosíthatunk, azonban a honlapok gyakori változása miatt sokszor nehéz a sérelem bizonyítása.

Vágujhelyi Ferenc hangsúlyozta, hogy a közösségi platformokon való tartalmak eltávolításának több esetben a mesterséges intelligencia az oka, az algoritmus tanításának azonban politikai okai is lehetnek, így ez nagyban meghatározhatja az eltávolított tartalmak körét. Az elnök álláspontja szerint a véleménynyilvánítás szabadságának online térben való sérelmét illetően magas számú látenciával lehet számolni, hiszen sok állampolgár nem képes a jogát megfelelően érvényesíteni. Éppen ezért méréseket kell végezni, adatokat kell bekérni a magyar, illetve a nemzetközi társhatóságoktól, továbbá nemzetközi példákat kell megvizsgálni.

Varga Judit igazságügyi miniszter megköszönve a hozzászólásokat és a Bizottság tagjainak véleménynyilvánítással összefüggő tapasztalatait, megállapította, hogy az elhangzottak alapján egy nagyfokú látencia fedezhető fel a közösségi médiaplatformok működésével kapcsolatban. Ahhoz, hogy a problémakörre válaszokat kapjunk, elengedhetetlen a társadalom, illetve a felhasználók álláspontjának megismerése, amelyhez kéri a tagok segítségét.

A Bizottság vezetője tájékoztatta a jelenlévőket, hogy a Bizottság következő munkatársaira októberben kerül sor.

A Bizottság vezetője miután megköszönte a hozzászólásokat és a részvételt, és bezárta az ülést.